

Vårändringsbudget för 2014

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 10 april 2014 att bereda bl.a. försvarsutskottet tillfälle att senast den 8 maj 2014 yttra sig över Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99) med eventuella motioner, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till att avse förslag som berör utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och som tas upp i motionerna samt till frågan om nationella säkerhetsintressen. I yttrandet finns två avvikande meningar (SD och V) och ett särskilt yttrande (S).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ökar med 350 000 kronor till 47 196 667 000 kronor. Inom utgiftsområdet föreslås en ökning av anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap med 7 000 000 kronor och en sänkning av anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt med motsvarande belopp. Förändringen motiveras med att Försvarsmakten under hösten 2013 ställde ett transportflygplan av typ TP84 till FN:s förfogande för att stödja FN:s och OPCW:s insats i Syrien. Genomförande av insatsen innebar att anslagskrediten för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap utnyttjades. Detta bör nu täckas från anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt, vilket överensstämmer med anslagets ändamål fr.o.m. 2014.

Vidare föreslås en ökning av anslaget 2:1 Kustbevakningen med 950 000 kronor och en minskning av anslaget 2:4 Krisberedskap med 600 000 kronor. Som skäl för ökningen anför regeringen att det har tillkommit en uppgift för Kustbevakningen rörande kontroll av fingeravtryck enligt den s.k. VIS-förordningen. Den föreslagna minskningen bedöms inte medföra några konsekvenser för de berörda verksamheterna inom krisberedskapsområdet.

I propositionen föreslår regeringen även att riksdagen godkänner att anskaffningen av stridsflygsystemet JAS 39 Gripen E också får omfatta nyproduktion av komponenter och flygplan. Eftersom Brasilien har visat intresse av att anskaffa stridsflygsystemet JAS 39 Gripen E är det enligt regeringens bedömning möjligt att genomföra övergången från tidigare stridsflygsystem på ett mer kostnadseffektivt sätt och samtidigt ytterligare gynna Försvarsmaktens operativa förmåga genom att nyproducera vissa delsystem eller hela flygplan. I propositionen gör regeringen också bedömningen att en förhandling med Danmark om försäljning av JAS 39 Gripen E påbörjas under 2014.

Regeringen redovisar även bedömningen att undervattensförmågan utgör ett väsentligt säkerhetsintresse och att det är nödvändigt att bibehålla den kompetensbasen för att uthålligt tillförsäkra Försvarsmakten sådan förmåga. Enligt regeringen bör en konstruktionsöversyn av nästa generations ubåt genomföras.

Motionerna

I motion 2013/14:Fi6 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) avvisar motionärerna regeringens förslag att minska anslaget 2:4 Krisberedskap med 600 000 kronor (yrkande 4). Motionärerna menar att sänkningen är oansvarig i en

tid då länder på vår egen kontinent, enligt bedömningen, i det närmaste befinner sig i fullskaligt krig. I motionen anfördes att anslaget Krisberedskap måste finnas tillgängligt för att Sverige ska kunna samordna sektorsövergripande insatser vid oväntade händelser. Genom en nedskärning menar motionärerna att regeringen spelar ett högt spel och chansar på att Sverige skulle stå bortom alla hot och all säkerhet på en nu orolig kontinent.

I motion 2013/14:Fi7 av Jonas Sjöstedt (V) anför motionärerna att riksdagen avslår förslaget att anskaffningen av stridsflygsystemet JAS 39 Gripen E även får omfatta nyproduktion av komponenter och flygplan (yrkande 2). Motionärerna anser att projektet JAS Gripen E är för kostsamt och vill stoppa upphandlingen och därmed även fortsatt anskaffning av stridsflygsystemet eftersom de inte ser behov av denna typ av plan. I motionen framhålls att regeringens satsning upptar hela 57 procent av anslagspost 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar. Motionärerna bedömer att det får som konsekvens att det fattas pengar till nödvändig utrustning till förbandsverksamheten. Riksdagen bör därför avslå förslaget om att anskaffningen av JAS 39 E även får omfatta nyproduktion av komponenter och stridsflygplan.

Utskottets ställningstagande

Hösten 2012 godkände riksdagen att regeringen skulle få fatta beslut om materielobjekt under 2013 avseende utveckling av JAS 39 Gripen E (bet. 2012/13:FöU1), och utskottet konstaterade då att en modernisering av JAS 39 Gripen var en nödvändig åtgärd för att möta utvecklingen av stridsflygsystem i omvärlden. Som framhålls av regeringen i propositionen finns det ett starkt internationellt intresse för JAS 39 Gripen, bl.a. från Danmark. Utskottet delar bedömningen att det är positivt för Sverige med ytterligare samarbetsländer som ger en möjlighet att t.ex. sänka kostnaderna. Regeringen har redovisat avsikten att ingå avtal med Brasilien om upplåtelse av flygplan, en interimslösning som även skulle kunna bli aktuell för Schweiz. I och med att intresset har ökat för Gripensystemet bedömer regeringen att övergången från tidigare stridsflygsystem kan genomföras på ett mer kostnadseffektivt sätt genom nyproduktion av vissa delsystem eller hela flygplan och att detta samtidigt ytterligare gynnar Försvarmaktens operativa förmåga. Utskottet välkomnar den lösning regeringen föreslagit med anledning av de nya förutsättningar som uppstått. Därmed bör motionsyrkande 2 i motion 2013/14:Fi7 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) avslås.

Vidare delar utskottet regeringens bedömning att undervattensförmågan är ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige och välkomnar de åtgärder regeringen beskriver för att Försvarmakten med nödvändig uthållighet ska kunna bibehålla denna förmåga. Utskottet ser detta som ytterligare en del av det utvecklingsarbete som pågår efter den breda samsyn som utskottet tidigare nått och som betonade regeringens löpande ansvar för att definiera nationella säkerhetsintressen och inleda ett utvecklingsarbete.

I vårändringsbudgeten beskriver regeringen bakgrunden till att anslaget 2:1 Kustbevakningen bör ökas med 950 000 kronor, och utskottet tillstyrker den föreslagna ökningen. Regeringen bedömer att minskningen av anslaget 2:4 Krisberedskap inte medför några konsekvenser för berörda verksamheter. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkande 4 i motion 2013/14:Fi6 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD).

Socialdemokraterna hänvisar i sitt särskilda yttrande till att man vill göra en överföring från anslaget 1:2 till anslagen 1:1 och 1:3, men utskottet konstaterar att Socialdemokraterna inte väckt något sådant förslag för utskottets ställningstagande.

Stockholm den 6 maj 2014

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Åsa Lindestam (S), Annicka Engblom (M), Peter Jeppsson (S), Anders Hansson (M), Kent Härstedt (S), Allan Widman (FP), Clas-Göran Carlsson (S), Staffan Danielsson (C), Johan Forssell (M), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Torbjörn Björlund (V), Eva Sonidsson (S), Abdirizak Waberi (M) och Björn Söder (SD).

Avvikande meningar

1. Krisberedskap (SD)

Björn Söder (SD) anför:

Jag anser att regeringens förslag att minska anslaget 2:4 Krisberedskap med 600 000 kronor bör avvisas. Jag menar att sänkningen är oansvarig eftersom den föreslås i en tid då länder på vår egen kontinent i det närmaste befinner sig i fullskaligt krig. Mot bakgrund av denna bedömning anser jag att anslaget Krisberedskap måste finnas tillgängligt för att Sverige ska kunna samordna tvärssektoriella insatser vid oväntade händelser. Genom den föreslagna nedskärning regeringen spelar ett högt spel och chansar på att Sverige skulle stå bortom alla hot och all säkerhet på en nu orolig kontinent. Därmed anser jag att Finansutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:Fi6 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD), yrkande 4.

2. Anskaffning av JAS 39 E (V)

Torbjörn Björlund (V) anför:

Regeringen vill gå vidare med utveckling och anskaffning av JAS 39 Gripen E och i vårändringsbudgeten för 2014 föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna att anskaffningen av stridsflygsystemet JAS 39 E även får omfatta nyproduktion av komponenter och flygplan. Eftersom jag anser att projektet JAS Gripen E är för kostsamt vill jag istället att anskaffningen avbryts. Jag ser inget behov av denna typ av flygsystem. Regeringens satsning upptar hela 57 procent av anslagsposten 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar, vilket gör att det fattas pengar till nödvändig utrustning till övrig förbandsverksamhet. Riksdagen bör därför fatta beslut om att avslå förslaget om att anskaffningen av JAS 39 E även får omfatta nyproduktion av komponenter och flygplan och Finansutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:Fi7 av Jonas Sjöstedt (V) yrkande 2.

Särskilt yttrande

Försvarets ekonomiska förutsättningar m.m. (S)

Peter Hultqvist (S), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Kent Härstedt (S), Clas-Göran Carlsson (S) och Eva Sonidsson (S) anför:

I likhet med utskottsmajoriteten ser vi uppgraderingen av JAS Gripen-systemet som angelägen och vi ser positivt på att anskaffningen kan ske med ökad kostnadseffektivitet genom nyproduktion. Vi tycker även det är positivt att det finns ett stort internationellt intresse för vårt svenska stridsflyg-system. Samtidigt konstaterar vi att regeringen ånyo återkommer till riksdagen rörande anskaffning av JAS 39 Gripen E utan att kunna presentera en trovärdig finansiering av satsningen i ett längre perspektiv. Vi anser inte att det är en ansvarsfull politik och vi anser att regeringen därigenom försämrar förutsättningarna för att hantera andra nödvändiga investeringar och det för Försvarets växande behovet av materieförnyelse.

Vi har lämnat ett konkret förslag i den socialdemokratiska motionen med anledning av den ekonomiska vårpropositionen för att redan under innevarande år börja hantera dessa problem. Vi har föreslagit att från halvårsskiftet 400 miljoner kronor förs över till dels förbandsverksamheten, dels materielanslaget. Därmed skulle 200 miljoner kronor kunna bidra till en ökad övningsverksamhet i förbanden och 200 miljoner kronor till att möta Försvarets redovisade behov när det gäller materieförnyelse. Den ekonomiska ram som föreslogs för internationella insatser i höstens budgetproposition kommer inte att tas i anspråk. Sverige står inför en nedtrappning i flera av de internationella operationer vi deltar i. Kosovomissionen avvecklas och engagemanget i Afghanistan trappas ned. Sverige ska som nation vara beredd att delta tillsammans med andra länder i operationer som syftar till gemensam säkerhet och fred. Vårt engagemang är långsiktigt och tydligt på denna punkt. Situationer då missioner behövs kan uppstå och nya åtaganden kan bli aktuella. Vi noterar dock att beslut hittills under 2014 har fattats om att ianspråkta totalt 886 miljoner kronor på anslag 1:2 Försvarets insatser internationellt enligt myndighetens kvartalsrapport som redovisades den 25 april 2014. Den totala ramen för anslaget uppgår till 1 875 miljoner kronor. Vi bedömer därför att vår föreslagna överföring från anslaget för Försvarets insatser internationellt blir möjlig utan negativa konsekvenser för de viktiga internationella insatser som Försvarets genomför. Vi vill även minska besparingsprogrammet på statliga myndigheter med 101 miljoner kronor, eftersom vi ser besparingen på försvaret som orimlig. Vidare ser vi att programmet bör genomföras på ett mer effektivt sätt – inte enligt osthyvelprincipen.

I vårändringsbudgeten redovisar regeringen bedömningen att undervattensförmågan utgör ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige. Vi står bakom utskottsmajoritetens stöd för den bedömningen. Vi föreslog själva

senast i motion 2013/14:Fö247 av Peter Hultqvist m.fl. (S) att stridsflyget JAS 39 Gripen och undervattenssystemen borde fastställas som nationella säkerhetsintressen genom riksdagsbeslut och noterar att regeringen nu tar ett första steg i den riktningen. Vi har länge efterlyst ett genomgripande arbete med väsentliga säkerhetsintressen och upphandlingar bl.a. inom ramen för en sammanhållen försvarsindustristrategi. I budgetpropositionen för 2014 redovisade regeringen med ett par meningar att stridsflygförmågan utgör ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige. Vi tycker att det är beklagligt att regeringen inte redovisar sin analys av alla relevanta förmågor som bedöms utgöra nationella säkerhetsintressen i sin helhet och att dessa frågor varken sätts in i en större kontext eller föregås av någon djupare analys. Vi delar regeringens redovisade bedömning att det handlar om frågor som är grundläggande för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla kravställd operativ förmåga men menar till skillnad från regeringen att de förtjänar att redovisas utifrån en helhetssyn som bottnar i en seriös analys vilket vi vill framhålla genom det här särskilda yttrandet.